

BÍBLIUMMÆLIÐ

VII Victor Danielsen og Jákup Dahl.

I greinini hin 29. febr. 1952 fylist V. D. á, at eg havi skrivað um hansara Nýggja Testamenti: »V. D. hevur brúkt tað (Dahls) so nógv, at hann bert hevur broytt eitt sindur av og á o. s. fr.

I fyrsti grein míni havi eg longu sagt, at hetta er ikki beint, og tær atfinningar, sum eg seinri havi nevnt nokur dømi uppá, vísa til fullnar, at nógv er broytt. Eg havi eisini sagt, hví eg ikki tá i fyrsta lagi hevði viljað verið hersögin. Men umframt hetta hevði eg eina orsök aftrat til ikki tá at vilja taka alt hetta fram. Tað var í og fyri seg ikki fyri at gleða V. D. Men sakir var tann, at stutt áðrenn eg skuldi reinskriva greinina, kom eg upp á mál við eitt föroyskt konufólk, sum spurdi meg, um eg hevði lisið hasa bókina, og segði hon so, at har vóru fleiri orð, sum hon ikki hevði fingið nakað burtur úr áður, tá ið hon hevði lisið skriftina, men sum hon nú fataði betur í hasari nýggju umseting. Hon var bara einans ein, men tað kundi jú verið fleiri, sum hövdu fingið nýtt ljós út yvir okkurt ella fleiri orð, tá ið tey sá tey í nýggjum búnaði, antin eg so helt henda nýggja búnað veru so ella so. Og so strikaði eg ikki litið út, sum eg hevði skrivað. Og nú vil eg fegin vera við, at eg kundi hava gjørt hetta meira vandaliga og skrivað tað heilt um, so at einki kundi misskiljast.

Eg helt ikki, at eg hevði loyvi púra at loypa um, at textin var óðrvísi og eftir mínari meining ringari, men heldur ikki, at eg átti at vísa á hetta við nógvum dómum at seta stórar atfinningar fram, og tí skrivaði eg, sum eg gjörði.

Tað er altíð ein vansi at finna, hvussu vit eiga at tala og at skriva, tá ið tað, sum vit halda at vera sannleikan, ikki bert kann vera misfatað, men eisini kann koma at slökkja eitt ljós hjá einum øðrum menniskja. Hetta upplivi eg dagliga. Fólk tosar við meg um trúgv sína og trúarlív sítt, helst í tíðum, tá ið teimum tórvár at hava nakað til at bera seg uppi. So kunna tey siga okkurt, sum eg haldi vera skeivt, ella sum ikki hóskar væl saman við hini luthersku trúgv, ella sum eg beinan vegin haldi vera pá-trúgv. Men tað kann vera teimum eitt ljós, sum nú hjálpir teimum. Havi eg so loyvi at slökkja tað? Eg sum haldi meg vita betur, men sum ikki í stundini havi slíka byrði at bera. Eg tori ikki at slökkja eitt ljós hjá øðrum. Geri eg tað, ikki av misgávum, men við fullum vilja, komi eg inn undir orð Harrans: »Tann, sum er ein meinbogi fyri einum av hesum smáu, ið trúgva á meg, honum var tað betri, at ein mylnusteigur var hongdur um hálsin á honum og hann var sýstur niður í djúpa havið.« Tí gjörði eg í bókaummælinum alt hetta eitt sindur meira smámunaligt, enn tað er, og

kávaði út yvir hálva sannleikan.

Men tað, sum eftir er, er at V. D. hevur brúkt Jákup Dahls verk óføra nógv. Hetta er ikki »ein svar skuldseting«, tí hann hevur jú sjálvur upplýst, at tað er ein av hinum tíggju bókum, hann hevur nýtt, og eingin vil fylast á, at hann hevur brúkt hetta arbeiði ella aðrar bókur, sum kirkjan hevur skapað. Serflokkarnir hava jú í allar mátar tikið tað, sum teir hava arvað í kirkjuni frá fornum kristnum ættum, broytt okkurt her og har og so slitið sær frá teirri kirkju, sum er móðir okkara.

V. D. er nú ikki litið erkvisin, hvørja ferð hetta verður nevnt. Hann heldur, at hevur hann brúkt J. Dahls nógv, kann verk hansara ikki kallast »umseting«, tí eingin kann umseta úr föroyskum til föroyskt. Men ið hvussu er, kanst tú líka so væl kalla hetta umseting, sum tú kanst kalla tað umseting, tá tað er skrivað burtur úr øðrum nýggjum málum í málsett okkara. Tá ið V. D. í Mat. 9, 2 (tharsei teknon) skriar: »Ver hugreystur, sonurinn!« fyrir at finna tað föroyska orð, sum mamman brúkar, tá ið hon tosar við börn síni! so kann tað gera tað sama, um hann hevur skrivað eftir: »Vær frimodig, søn!« (dansk) ella: »sonur mín, hav gott treysti« (Dahl), ella: »Sey getrost, mein Sohn« (Luther) ella: (Son, be of good cheer.«

Men antin V. D. vil vera við tað ella ikki, so er óføra nógv hitt sama sum Dahls, og skal eingin lata seg villileiða av, at smáorðini eru broytt og tí alt verður røðsett óðrvísi. V. D. sigur, at hann hevur litið hugt eftir Dahl. Men vit noyðast ikki í fyrsta lagi at spyrja hann. Vit taka tær bókurnar, sum hann sjálvur hevur víst á, sláa tær upp og samanlíka, og tá er tað ikki torført mangar staðir at vísa á, hvussu arbeiðið hevur verið gjørt. Hetta tekur tíð, og eingin hevur tíð at gera hetta allar staðir, bert í stöðum. Men ein og hvør kann taka V. D. og Ják. Dahl fram og samanbera textirnar, og tú fert at undrast á, hvussu meinlíkar tær ofta eru. Eg havi longu víst á hetta í fleiri dómum. V. D. veit tað, men sigur, at tað er bara, tá ið orðini ikki kunna vera óðrvísi, tá ið beint skal vera umsett. Eg kann hertil siga, at eftir grundtextini (men kanska ikki eftir umsetingum) kundi eg skrivað óðrvísi og líka beint.

Hvussu nógv okkara autoriseraða Nýggja Testamenti á föroyskum hevur verið brúkt sæst best, har sum orðini hjá Jákup Dahl ikki eru so góð, sum tey áttu at verið, og tú skuldi hugsa tær frammanundan, at har mátti V. D. hava broytt. Men gakk! hann hevur tað sama. Eitt dømi: í Fyr. Kor. 9, 26 skriar Dahl: »So renni eg tá soleiðis, ikki líkasum upp á óvist.....« Tað er ikki gott föroyskt, og tað er heldur ikki beint eftir hinum grikska. Orðið: adelos merkir beint tað sama

sum hitt föroyska: upp á gjöt. Hitt nýggja danska hevur beint: paa maa og faa. Tá ið eg skuldi vitja í Sandagerði eina tíð í 1937, hevði eg frammanundan gjørt ein lista við orðum í Nýggja Testamenti, sum eg kundi hugsað mær broytt, tá ið arbeiðið skuldi handfarast eina ferð, og harimillum var hetta. J. Dahl var sjúkur og hevði stundir at hyggja uppá alt hetta. So gav hann mær listan aftur og segði um hetta orðið: »Ja, góðin, eg veit tað. Men eg skal siga tær, at eg tordi ikki skriva so. Tá ið eg fór undir at týða Nýggja Testamenti, vóru so nógv av teimum eldru illa við at siggja skriftina á föroyskum máli, at eg noyðdist at halda alt so nær sum møgult til tað, sum tey vóru von við!« V. D. hevur ikki soverðið at ansa eftir. Tvørtur ímóti atlar hann at sleppa sær frá hinum meira hátíðarfulla, sum hann heldur, at fólk ikki fatar so væl. So kundi tú væntað, at soverðið hevði verið broytt. Men nei, hann skriar sum J. D.

Nú sigur V. D., at hann hevur ikki hugt nógv í Jákups Dahls týðing, og eingin hevur loyvi at siga, at hann lýgir tað. Tað er hugsandi, at hann hevur lisið hana so ofta, at hann dugir hana innantanna. Enn hevur hitt eldra fólk í Föroyum so gott minni, at tað dugir at minnast nógv long kvæði. Hví skuldi so ikki V. D., sum ivaleyst ikki hevur brúkt evni síni til at lera kvæði, duga at minnast skriftorðini so væl, at tey síta í heilanum, hóast hann ikki hugsar um tað sjálvur. Og tað sýnist honum, at nógv av hesum orðum, kundu ikki verið óðrvísi, tá ið beint skal vera umsett. Men tað broytir ikki ta sannroynd, at textin hjá V. D. hevur verið óføra nógv nýtt.

Óðrvísi er tað við sálmunum. Har er so litið hitt sama, at tað kann vera av tilviljan. Har hevur V. D. mest brúkt hina dansku umseting. Tá ið so er, fylist hann á, at eg kann siga tað vera harmiligt, at hann hevur spilt textina hjá Ják. Dahl, sum vildi eg lagt hann undir at hava skrivað J. D. av, men broytt so nógv, at tað í roynd og veru er Dahls verk, sum bara nú er spilt. At hetta ikki er meiningin, er m. a. eyðsýnt av tí, at eg víðari havi skrivað, at V. D. ikki hevur lagt sær nær at gera eina rytmska umseting so at allir sálmarir kunna verða sungin við hinum gomlu 8 kirkjutónum úr fyrndartíð, sum kirkjan hevur brúkt av elstu tíð. Sálmarir í G. T. eru jú okkara elsta sálmaðók og er ikki litið brúkt enn, mest í Onglandi og í katolskum londum. Her noyðist eg at skoyta eitt sindur upp í V. D.

hevur uppfatað orð míni soleiðis, at eg meini, at einki kann verða sungið. Men so er ikki. Teir sungu ikki soleiðis, sum vit nú syngja í okkara sálmaðók, meira sum vit nú kvøða, og maður skal verða ógvuliga lorkutur, skal hann umseta soleiðis, at einki kann verða sungið. Jú, nógv eftir V. D. kann verða sungið, men við hvørt hevur okkurt hálvörindi so nógv orð, at tað ber ikki til, og so kann jú allur sálmarin ikki verða nýttur í skriftarsongi.

Nei, at sálmarir hjá J. D. eru spiltir, er annað. Sjálvur havi eg úr latinskum máli umsett Thomas a Kempis: Eftirfylgning Krists. Eg hevði umsett alt, og eftir var bara at handfara arbeiðið, men nógv átti at verða broytt. Tá ið kríggjð var lokið, var eg biðin um at senda tað út skjótt. Men so fekk eg at vita, at tvær aðrar umsetingar nú vóru í umbúna. Og so svaraði eg: »Nei, latið nú mitt biða. Nú vil eg ikki spilla teirra.« Eg visti ikki, hvør ið best var, men eg kendi, at ein kom at spilla hinar.

Nú er tað so, at sálmarir eftir Jákup Dahl eru nakað hitt vakrasta í föroyskum religiøsnum skaldskapi, teir eru skaldaverk, og hava ríkað föroyskt mál. Teir eru ikki so lættlísir sum hetta nýggja. Tú skalt meira hugsa um tað, tú lesir. Men er nú tað versta, vit kunnu gera hinum lesandi, at geva teimum nakað, sum tey mega hugsa eitt sindur um? Nú kemur ein annar og gevur Föroya fólk hesar sálmarar, sum jú eru ein hin mest lisi parturin í skriftini, í nýggjum búnaði, sum er lættari at lesa. Líkindi eru til, at fólk nú heldur kannar sær hetta nýggja, tí nógv lesa helst tað, sum minst krevur, at tey hugsa.

Er so hitt nýggja betur, er einki at siga til tað, men er hitt nýggja ringari, hevur tað spilt tað, sum var gott. Hitt næstbesta er altíð hin verst fíggindi av hinum besta.

Er so sálmarir eftir V. D. betur? Minni enn so. Hann fylgir nógv hinum nýggja danska, sum ivaleyst er málsliga beint, men skaldskaparlaga veikt — og sálmarir í bíbliuni eru nú høgur skaldskapur. Og skaldskapurin verður ikki frægari av at sleppa gjögnum V. D.s verkstað. Her verður ikki pláss til at taka nógv dømi fram, kann lesimáttar og slíkt. Men takið sálmarar sjálvi! lesið isenn eftir Jákup Dahl, eftir hinum nýggja danska og eftir V. D. Og tit finna eitt skald og tveir handverkarar. Tí loyvi eg mær at harmast um, at verkið hjá Dahl er spilt.

Gudmund Braun.

FÆRÖSK MARGARINE

VITA No 1

VITAMINISERET

FÆRÖSKT PRODUKT

FINN PRODUKT

— minnist til barnahjálparmerkið!